REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele BIROURI de ANUNŢURĬ:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 banĭ pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fie-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-niĭ colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 159. **Braşov, Luni-Marţi 20 Iulie (2 August).** **1904.**

Din causa sfintei sĕrbătorĭ de mâne, Marţi, Sf. Ilie, ḑiarul nu va apăré până Miercurĭ séra.

„Concesiunile“ lui Berzeviczy.

Voiţĭ sĕ vĕ convingeţĭ cât de mult a degenerat orĭ şi ce simţ de dreptate şi de echitate la cei ce guvernéză aḑĭ în Ungaria? Atuncĭ n'aveţĭ de cât sĕ cetiţĭ discursul, ce l'a rostit în şedinţa de Sâmbătă a camerei ungare ministrul şcólelor Berzeviczy.

Décă am avé de a face c'un om nou, care n'a vĕḑut, n'a auḑit şi n'a esperiat de cât ceea ce formézĕ aḑĭ preocupaţiunea şi aspiraţiunea aşa ḑisei opiniunĭ publice maghiare, am ḑice că timpul s'a schimbat desĕvêrşit cu omul. Dér d-l Berzeviczy n'a părăsit numai de erĭ alaltaerĭ băncile universităţiĭ, ci ocupă deja de mulţĭ anĭ o posiţiune de frunte în sfatul ministeriului unguresc de culte şi instrucţiune publică. El a fost secretar de stat la acest ministeriu încă de pe timpul când în fruntea lui sta Trefont şi e decĭ în mĕsură de a cunósce chiar din propria sa esperienţă fasele, prin care a trecut politica de instrucţiune a guvernanţilor unguri de douĕ-ḑecĭ şi cincĭ de anĭ încóce.

Trebue sĕ-i fie cunoscut actualului ministru de instrucţiune, că direcţiunea politicei de instrucţiune maghiare a fost la 1868 mult diferită de cea de aḑĭ, şi bine scie el în deosebĭ, că atuncĭ, când s'a pus mai întâiŭ basa acelei politice prin votarea legilor dela 1868, s'a declarat sĕrbătoresce de către dietă şi pressa maghiară, ba chiar din înălţimea tronului, în mesagiul cu care a fost închisă dieta de încoronare la 1868, că concesiunile ce s'au făcut naţionalităţilor nemaghiare cu privire la limba şi instrucţiunea lor naţională în acele legĭ, sunt tot ce numai se putea şi trebuia a se face „fără de alterarea şi periclitarea intereselor administraţiunei statului“

Ministrul actual al şcólelor mai trebue sĕ scie, că la 1879, Tiszatatăl şi Trefort au schimbat acea direcţiune politică, înaugurând politica de maghiarisare forţată prin legea relativă la introducerea limbei maghiare ca studiu obligător în tóte şcólele confesiunilor nemaghiare. Atuncĭ antecesorul şi fostul sĕu şef, Trefort, a declarat sĕrbătoresce, că regimul nu intenţionéză a trece vreodată peste limitele trase de legea din 1879, fiind-că vrea numai sĕ uşureze cetăţenilor învĕţarea limbei maghiare, nicĭdecum însĕ nu ţintesce ai maghiarisa.

Décă Berzeviczy se face acum a nu sci de tóte aceste, décă vine sĕ-şĭ apere faimosul sĕu proiect de revisuire a legilor şcolare prin asigurarea, că nicĭ un ministru unguresc în locul lui n'ar cuteza a face naţioanlităţilor *concesiunĭ* mai marĭ decât sunt acelea, pe care pretinde a le fi făcut în proiectul sĕu, atuncĭ el dă espresiune nu numai unei dorinţe sĕu unei tendinţe a sa, ci mărturisesce tot-odată, că orĭ care ar fi convingerea şi sentimentul sĕu i-ar fi absolut cu neputinţă a lucra altfel, deóre-ce stă sub presiunea directă a opiniunei publice şoviniste maghiare.

E caracteristic, că Berzeviczy, care prin proiectul sĕu nu vrea decât sĕ paraliseze orĭ nimicéscă şi acele puţine concesiunĭ, ce s'au făcut naţionalităţilor pe terenul şcolar la 1868, vorbesce de concesiunĭ nouĕ, ce le-ar face el şi a căror limită estremă ar fi atins'o deja în proiectul sĕu.

Ce norocire pe naţionalităţĭ că şĭ-au aflat un protector atât de binevoitor, care printr'o lovitură ar vrea sĕ le scape şi de plaga „agitatorilor“ numiţĭ şi „apostolĭ naţionalĭ“ şi de ignoranţa şi miseria în care gem, din causă, că nu sciu unguresce!

Varsă lacrimĭ ministrul de instrucţiune de durere, că noi Românii de esemplu, mai mult ca toţĭ ceilalţĭ, voim sĕ ne separăm ca naţionalitate de Maghiarĭ. Bóla acésta va înceta, ḑice el, îndată ce vom sci pe lângă limba nóstră maternă şi unguresce.

Ne crede capabilĭ d-l Berzeviczy sĕ învĕţăm încă din clasele primare şi limba maghiară, pe când chiar din datele statistice ale ministeriului sĕu s'a convins de altă parte despre incapacitatea rassei maghiare de a învĕţa şi limba nóstră ca sĕ nu se separeze cu totul de noi.

După aceste date, mult peste 50 la sută din eleviĭ maghiarĭ dela universităţile din Ungaria nu sunt în stare a depune esamenele nicĭ în propria lor limbă maternă, cum ar puté decĭ sĕ învete ei şi românesce, ca sĕ se înţelégă mai bine cu noi?

Decĭ ce-i mai rĕmâne decât a ţiné morţiş la proiectul sĕu, pe care pe deasupra i-l impune şovinismul dominant, pactul cu Kossut şi miseriile guvernului Tisza în cestiunea comuniunei cu Austria?...

Braşov, 19 Iulie v.

Convenţia comercială ruso-germană, care s'a încheiat şi s'a subscris ḑilele aceste, conţine stipulaţiunĭ fórte favorabile pentru Germania. O parte a pressei europene o numesce chiar, *o îngenunchiare a Rusiei în faţa Germaniei.* Din noul tratat fac parte tariful german *maximum şi minimum* în ceea-ce privesce cerealele, şi conţine legile şi regulamentele germane, în ceea ce privesce vitele. Rusia n'a dobândit nicĭ o concesiune faţă cu Germania, în afară dór de promisiunea de a i-se permite sĕ facă un împrumut pe pieţele germane, de care guvernul rusesc are nevoie acum când bântue rĕsboiul din Estremul Orient. Pe basa convenţiunei de până acum, Rusia esporta în Germania cereale în valóre de aprópe un miliard coróne şi nu importa de cât pentru jumĕtate valórea esportului ei. Acum, graţie politicei de nevoie — cum s'ar ḑice — Rusia a renunţat la acest beneficiu. Scurt ḑis, noul tratat comercial însémnă o victorie a agrarianilor germanĭ şi a contelui de Bülow.

Ruperea relaţiunilor diplomatice între Franţa şi Vatican. Conflictul dintre Franţa şi Vatican a ajuns într'un stadiu din cele mai critice. S'a întêmplat adecă ceea-ce în urma evenimentelor din ḑilele trecute era inevitabil: *ruperea relaţiilor diplomatice între Franţa şi Vatican.* Agentul diplomatic frances din Vatican, baronul *Courcelles* s'a dus alaltaerĭ la secretarul papal *Merry del Val*, cu care a avut o întrevedere de 40 minute, în decursul căreia a predat secretarului papei nota guvernului frances. După acésta agentul s'a dus la palatul ambasadei francese şi a dat *ordin personalului diplomatic sĕ părăsescă Roma* şi sĕ închidă birourile. Séra baronul Courcelles a plecat la Paris. In acelaşĭ timp nunciului papal din Paris *Lorenzelli* i-s'a înmânat nota ministrului frances de esterne *Delcassé*, în care acesta declară, că în urma ruperei relaţiunilor diplomatice, misiunea nunciului cade în afară de preocupările guvernului frances. Nunciul va părăsi Parisul în curênd. Guvernul frances face acum pregătirĭ, ca cu ocasiunea întrunirei camerelor sĕ presente proiectele privitóre la separaţiunea bisericei de către stat. Asupra conflictului, guvernul frances va publica o carte galbenă.

Din dieta ungară.

(Şedinţa de la 30 Iulie.)

Budgetul de culte şi instrucţiune publică.

Dieta ungară îşĭ dă mare zor în a lucra. După desbaterea şi primirea budgetului ministeriului de agricultură în şedinţa de Vinerĭ, — a urmat la rênd în şedinţa de Sâmbătă *budgetul ministeriului de culte şi instrucţiune publică.*

Ministrul acestui resort, Albert **Berzeviczy** a espus într'un lung discurs principiile şi direcţia în care vré sĕ fericéscă ţéra pe tĕrîmul acesta. Vorbirea lui conţine trei părţĭ: cestiunile religióse, cestiunile culturale şi cestiunile instrucţiunei publice poporale.

In *cestiunea religióşă* a spus în general, că în afacerile etice şi de cult ţine sĕ lucreze în armonie cu bisericele şi se sprijinéscă scopurile bisericelor, carĭ nu contraḑic nisuinţelor patriotice. Privitor la *autonomia catolică* a ḑis, că la „locurile competente“ s'a aflat necesar, ca elaboratorul congresului pentru autonomie sĕ fie retrimis, prin primatele, corpului episcopilor pentru a se declara asupra lui, ceea ce corĕspunde organisaţiei hierarhice a bicericei catolice.

In stadiul actual al lucrurilor nu se póte pronunţa în amĕnunte asupra punctului de vedere al guvernului; numai atât póte sĕ spună, că guvernul vré sĕ realiseze autonomia aşa, în cât sĕ nu sufere vre-o atingere nicĭ dreptul de suprem patronat al corónei, nicĭ organismul hierarhic al bisericei catolice, nicĭ legile statului. A mai relevat ministrul, că *la unele cestiunĭ aduse în congres, nu s'a rĕspuns*, d. e. *la memorandul archiereilor provinciei metropolitane de Alba-Iulia şi Făgăraş* — Datele şi conscripţiile referitóre la *congrua preoţimei catolice*, ḑise ministrul, sunt gata. Din ele a primit convingerea că cestiunea congruei nu póte fi resolvată fără de concursul însĕmnat al statului. Pentru acest scop s'au luat în budget *800,000 coróne*; suma acésta se va spori gradat, şi se va îngriji ca cestiunea congruei *sĕ se resolve cât mai curênd* şi pentru clerul bisericei catolice.

A vorbit apoi Berzeviczy despre musee, bibliotecĭ şi monumente de artă, după care a trecut la cestiunile *instrucţiunei publice.* In ce privesce *şcólele secundare* anunţă, că e gata planul pentru şcóla secundară unitară. Nu aprobă întru tóte acest plan, simpatiséză însĕ cu el şi îşĭ va da silinţa, ca sĕ se realiseze.

Ministrul a trecut apoi la cestiunea **instrucţiunei poporale.** Din acésta parte a discursului dăm următorul resumat:

Pe terenul instrucţiunei poporale şi al „kişdedov“-urilor — ḑice ministrul — voiŭ continua opera progresului gradat, şi acolo, unde interese marĭ de stat şi naţionale maghiare pretind, *voiŭ urma cu înfiinţarea scólelor de stat*, fără tendenţe agresive şi siluirĭ faţă cu susţiitoriĭ de şcóle confesionale.

Ceea-ce vrem sĕ creăm pe cale legislativă pe terenul instrucţiunei poporale, se cuprinde, deşi nu în formă definitivă, în planul de proiect de lege, ce s'a desbătut în cele douĕ anchete. Ţinêndu-se sémă de desbaterile acestor anchete, se va redacta definitiv şi formal proiectul de lege şi a-şĭ dori, ca încă *în decursul tómnei acesteia sĕ-l present dietei spre desbatere constituţională.*

In speranţa, decĭ, că proiectul acesta se va desbate în merit, nu mĕ voiŭ ocupa mai dinadins de el. Ţin însĕ a mĕ ocupa cu *atacurile înverşunate*, la carĭ am fost espus pentru acest proiect din partea presei estreme naţionaliste, *mai ales din partea pressei române.*

Ce privesce *opositia naţionalităţilor* faţă cu ideia acestui proiect, eu fac distincţincţiune între mistificaţĭ şi mistificatorĭ. Atacurile contra persónei mele le primesc cu óre-care indiferenţă, fiind-că sunt convins, că pretensiunile ce le ridică proiectul în privinţa învĕţărei cu succes a limbei maghiare şi carĭ numai din punctul de vedere al unei sancţiunĭ mai eficace se abat de la postulatele legilor din 1879, formézĕ minimul pretensiunilor, ce trebue sĕ le ridicăm din punct de vedere al dreptului limbei de stat, al unităţii nóstre de stat şi naţionale, şi al legilor esistente. (Viĭ aprobărĭ).

Sunt, decĭ, convins, că orĭ-cine ar ocupa locul la care stau, *nu va puté face concesiunĭ mai marĭ*, de cât acele, ce le fac eu în proiectul acesta. Ceea ce vréu sĕ ajung şi sunt convins că voiŭ ajunge prin crearea acestui preiect, este, *ca fiecare cetăţén ungar, care a trecut prin şcóla primară elementară, sĕ scie vorbi unguresce cu concetăţeniĭ sĕi ungarĭ.*

După părerea mea, acésta este *şi posibil şi necesar.* Cum că e posibil, o dovedesce în Belgia şi Elveţia un întreg grup de *popóre biliguiste.* Avem însĕ esemple şi la noi în ţéră. In comunele de la graniţele de limbă se póte constata, că însuşĭ poporul vorbesce aprópe de-opotrivă bine atât limba maghiară, cât şi limba naţionalităţiĭ sale. Ér cum că e necesar şi în primul rênd e necesar, chiar din puntul de vedere al naţionalităţilor, aşa cred că e pe deplin clar şi neîndoios(??) O simt şi o sciu acésta fórte bine aceia, carĭ au declarat rĕsboiŭ ideii reformei din cestiune, şi tocmai pentru-că sciu, că acésta e necesar, agită contra ei în mod atât de nebun.

Ei sciu, că concetăţeniĭ noştri nemaghiarĭ vor învĕţa, în afară de limba lor maternă, şi limba maghiară, fără de a înceta a fi Românĭ (Strigarĭ din stânga estremă: *Valahĭ*), Sêrbĭ, Germanĭ sĕu Slovacĭ; în calitate de cetăţenĭ ungarĭ ei nu se vor mai simţi strĕinĭ şi isolaţĭ, se vor validita în tóte direcţiunile şi pe tóte terenele şi se vor puté ferici în tocmai ca cetăţeniĭ de limbă maghiară.

Tocmai acésta este însĕ, ce nu voesc sĕmĕnătoriĭ de zizanie, carĭ fórte bine sciu,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

că fraţii lor de sânge numai atunci şi numai până atunci vor sta sub influenţa lor, până când se vor isola ca naţionalităţi. Amărăciunea causată prin acéstă isolare, separaţiunea aparentă şi lipsa de validitare, face sĕ prindă rădăcini în mijlocul poporului acel separatism, care asigură rol conducĕtor apostolilor falşi şi agitatorilor naţionalişti. şi în separatismul acesta uşor póte sĕ se furişeze tendenţele îndreptate spre dismembrarea statului.

Ministrul cere, în fine, ca dieta sĕ-i priméscă budgetul.

Veress Jozsef îşi esprimă recunoscinţa pentru cele ḑise cu privire la reforma şcolară. De multe-ori s'a enunţat în legi, că nu pot sĕ ocupe funcţiuni de cât aceia, cari sciu ungurescе, şi totuşi sunt astădi preoţi şi dascăli, cari au primit posturi din bunătatea statului(!), şi nu sciu ungurescе.

Cernoch I. (partidul poporal) se ocupă cu autonomia catolică şi constată, că catolicilor nu vréu sĕ le dea drepturi. Reforma instrucţiunei ia din nou un drept, care aparţine autonomiei bisericei catolice Cere, ca statul sĕ nu pórte rĕsboiŭ de estirpare în comunele, unde vré sĕ înfiinţeze şcóle de stat şi unde esistă deja şcóle confesionale.

La distribuirea congruei se face politică de partid.

Mai vorbesce *Udvary* F.

Desbaterea se continuă în şedinţa de adi, şi se crede, că se va şi încheia adi, camera primind budgetul. Sunt înscrişi la cuvênt Carol Eötvös, I. Bedöhazy, Adolf Lendl şi Al. Gal.

Atentatul din Petersburg.

Asupra asasinării ministrului rusesc *Plehwe*, se mai anunţă din Petersburg urmatórele:

Atentatorul a fost dus din spitalul Alexandru într'o celulă a închisorii preventive. Operaţiunea, ce i-s'a făcut, a succes. El e în afară de ori-ce pericul. Se pretinde, că s'a numit el însu-şi *Porosniev*. El refusă a da ori-ce lămuriri.

Bomba de care s'a servit, este o cutie de tinichea umplută cu materii esplosibile şi cu bucăţi de metal.

Asasinul, se ḑice, că aparţine grupului terorist cunoscut sub numele de „Boiewaia Organisaţia" (Organisaţia de luptă). Acestui grup aparţinea şi Balmacew, asasinul lui Sipiagin, antecesorul lui Plehwe.

Ca amĕnunt al esecutărei atentatului este de relevat, că bomba n'a fost aruncată cu mânile, ci c'un instrument numit *parabolă*, ceea-ce denotă un óre-care progres în esecutarea unor asemenea atentate.

Ţarul nu va lua parte la înmormêntarea lui Plehwe, deóre-ce poliţia a primit încunosciinţări, că numeroşi revoluţionari sunt în drum spre Petersburg. Poliţia e pe urmele unei conjuraţiuni mari nihiliste, ale cărei fire se întind şi în strĕinătate. Esistă, se ḑice, o listă întocmită de revoluţionari, care cuprinde multe nume de înalţi funcţionari condamnaţi la mórte. In capul listei e pus numele Ţarului şi între alţii numele lui Pobjedonoscev, al lui Obolenski guvernatorul actual al Finlandei, al secretarului de stat Bezobrarov ş. a.

Tóte guvernele au adresat la Petersburg condolenţe prin representanţii lor. De asemenea capetele încoronate. La telegrama regelui Eduard al Angliei, Ţarul a rĕspuns fórte afabil.

Un martor ocular, care a vĕḑut priveliscea după explosia bombei, spune următórele:

„Eu veneam de la Gacina; am eşit din gară şi m'am urcat într'o trăsură, însĕ d'abia ajunsesem la canalul Opowodny, când bubui o înfricoşătóre esplosiune.

Pământul se cutremură de tóte părţile; la tóte casele, cari se aflau îndĕrĕtul meu, se sfărîmară şi căḑură gémurile cu un sgomot înspăimêntător. Calul de la trăsura mea se sperià şi făcù o săritură la drépta. Mĕ dĕḑuiŭ jos din trăsură şi trecuiŭ pe jos podul peste canal.

Ajungênd înaintea otelului Varşovia, mĕ aflaiŭ în faţa unei priveliscĭ sguduitóre. O femeie, care chiar în acel moment era pusă într'o trăsură, scotea ţipete sfăşietóre; era cu umĕrul sdrobit. Un ofiţer căḑuse jos în nesimţire: o jumĕtate de faţă îi fusese luată de-o ţandĕră de bombă; sângele curgea şiróe din rana lui oribilă, făcênd pete mari roşii pe haina lui cenuşie. Chiar în faţa gangului otelului se aflau sfărîmăturile trăsurei din care numai oiştea şi rótele rĕmăseseră întregi. In mijlocul sfărîmăturilor se aflau douĕ corpuri omenesci, cu capetele pline de sânge şi cu braţele smulse. Unul era al ministrului Plehwe ér celă-lalt al vizitiului sĕu.

Lacheul părea a fi mai puţin grav rănit; el ţipa într'un mod înfiorător. Vizitiul respira încă, însĕ după câte-va minute îşi dĕḑù sufletul.

Capul lui Plehwe şi rĕmăşiţele corpului au fost transportate la vila lui.

In apropiere de locul crimei s'a găsit şi portofoliul plin cu documente al lui Plehwe.

Echipagiul lui Plehwe era cuirasat contra glónţelor, numai o bombă îl puté sfărîma. Din bombă nu a rĕmas nimic, ea pare, că a fost făcută cu un esplosibil nou, necunoscut".

Étă o altă versiune:

Când Plehwe a eşit de la minister, s'a apropiat de dênsul, pe scară, un individ îmbrăcat în uniforma împiegaţilor. Plehwe urcà scara îndĕrĕt, deóre-ce uitase nisce hârtii. Individul i-a ḑis:

— Excelenţa vóstrĕ o sĕ piérdă trenul.

— O! nu, am timp s'ajung înainte de plecarea trenului.

In cofetăria Moroff din piéţa gărei Baltica se aflau în acelaşi timp 3 indivizi suspecţi. Unul avea în mână un mic geamantan.

Indivizii s'au despărţit, apoi cel cu gémantanul s'a urcat în restaurantul „Varşovia" şi s'a aşeḑat la feréstră. Acesta era atentatorul. Dênsul a cerut chelneriţei permisiunea de-a deschide feréstra, pretextând că-i cald.

Tovarăşii lui stăteau jos. Când echipagiul lui Plehwe se apropia, unul dintre cei de jos fîlfâi o batistă. Acesta era semnalul. Atunci atentatorul a aruncat bomba.

Primind scirea despre asasinarea lui Plehwe, Ţarul a rĕmas ca împietrit de durere, apoi, fără sĕ ḑică nimic, s'a retras în apartamentul sĕu. A eşit d'acolo tocmai la amiaḑi şi a cerut prin telefon amĕnunte asupra ucigaşului.

I-s'a rĕspuns, că se crede cum-că ucigaşul e tinĕrul cu barbă blondă, care a căḑut lângă echipagiul sfărîmat al lui Plehwe.

In câte-va óre, Ţarul părea îmbĕtrânit, aşa de mare îi era durerea.

Ţarul a primit pe mai mulţi mari duci, miniştri şi membri ai autorităţilor.

Ţarina, care aştéptă sĕ nască din oră în oră, a aflat scirea despre tragedie, cu tóte încercările, ce s'au făcut ca dênsa sĕ nu afle nimic.

Ţarina s'a arĕtat fórte liniştită şi curagiósă.

Poliţia crede, că asasinul şi celă-lalt individ arestat pe când arunca o bombă în Neva, pentru-ca sĕ nu fie găsită la dênsul, fac parte din liga nihilistă de la Charkow, care fabrică bombe după un nou model. Aceste bombe se aruncă prin nisce aparate micĭ.

Au fost arestate până acum mai multe sute de persóne.

„Times" spune, după informaţiile ce a primit din Petersburg, că nicĭ unul din atentatele politice ale ultimului timp n'a produs în Petersburg atâta oróre ca acesta de acum.

Ţarul e fórte deprimat şi adênc îndurerat. Reşedinţa imperială de la Peterhof e păzită de numeroşi cazaci şi jandarmi.

Ţarul a ḑis:

— Trebue ca aceşti mişei asasini sĕ fie pedepsiţi.

Se crede, că Muravieff, care are aceleaşi idei ca ale lui Plehwe, va dobândi acum o influenţă nelimitată asupra Ţarului.

In adevĕr, prima persónă, pe care Ţarul a chemat-o, a fost Muravieff, apoi a primit pe vestitul conservator senatorul Schneider.

Rĕsboiul ruso-japones.

După scirile sosite în urmă, Japonesii au început lupta cea mare pentru cucerirea Port-Arthurului.

Statul major militar din *Tokio* publică scirea, că de Marţi începênd se dau lupte în jurul Port-Arthurului şi că au căḑut mai mulţi ofiţeri şi soldaţi japonesi. Numĕrul ofiţerilor omoriţi este de 5, al celor răniţi de 41. Care este numĕrul soldaţilor căḑuţi, nu se spune.

Din scirea acésta se vede, că Japonesii au început asediul definitiv.

La Berlin, Hamburg şi în alte centre europene s'a rĕspândit chiar scirea, că Port-Arthurul a căḑut. Faima acésta se *desminte oficial din Tokio*.

Operaţiunile militare la Port-Arthur le conduce în persónă mareşalul japones *Oyama* şi se ḑice, că Japonesii dispun acolo de 400 de tunuri.

Pe câmpul de rĕsboiŭ din Manciuria nu s'a întîmplat vr'un eveniment mai remarcabil. Se ḑice, că *Kuropatkin* îşi concentréză, *pentru a resista*, lângă *Anşantien*, 20 chilom. spre nord de Hayciöng şi 15 chilom. spre sud de Liaoyang.

După o versiune din Tiencin, *Kuropatkin* va evacua Liaoyangul şi-şi va retrage armata spre Mukden. Prin mişcarea acésta Kuropatkin vré sĕ libereze o parte a armatei sale din cordonul, ce Japonesii vréu sĕ-l tragă în jurul trupelor rusesci.

*

Port-Arthurul fiind acum eraşi la ordinea ḑilei, vom publica aici nisce detalii interesante, pe cari le dă un ofiţer superior trimis din partea Austro-Ungariei ca ataşat pe lângă statul major al generalissimului Kuropatkin. Étă ce ḑice el, între altele în corespondenţa, ce a adresat'o unui camerad din Viena:

Acest punct strategic, de care atîrnă victoria beligeranţilor — spune corespondentul — trebuesce considerat ca problemă absolut superióră. Tóte hărţuelile vremelnice între Ruşi şi Japonesi nu pot prevesti capitularea unui port, ale cărui fortificaţiuni numĕróse şi a cărui raḑă înconjurătóre este provĕḑută de mine construite şi cari le asigură o apĕrare puternică. Posiţiunea pe care o ocupă Port-Arthur, precum şi condiţiunile strategice în cari se găsesce, vor oferi Japonesilor — victorioşi până în present — obstacole mari şi vor răpi viaţa a ḑeci-de-mii de soldaţi entusiasmaţi de eroismul fericit al victimelor, ce au rĕscumpĕrat cu sacrificii enorme succesul bătăliilor pe uscat.

Forturile mari, armamentul considerabil, pregătirile desperate ale trupelor rusesci localisate la Port-Arthur, necesitéză mijlóce de luptă, reclamă forţe rĕsboinice în condiţiuni superióre inimicului, provócă o luptă înverşunată şi îngrozitor de sângerósă.

Trebue sĕ se scie — continuă trimisul Austro-Ungariei — că Japonesii se găsesc departe de ţéra lor şi, deci, transportul, ori care ar fi el, este în perspectiva cea mai deficilă. Ei sunt espuşi a plăti atât materialminte înainte, cât şi moralmente din cale afară de scump curagiul lor, căci e de netăgăduit, că acesta e incomensurabil faţă de orisontul viitórei lupte.

Pot însĕ afirma din esaminarea ce am făcut'o asupra planului forturilor din Port-Arthur, că décă Japonesii pot reduce la o completă tăcere un singur fort, celelalte vor cădé în mod inevitabil. Aşa că de la primul resultat se póte fără esitare prevedé resultatul final.

Insĕ capitularea Port-Arthurului s'ar puté şi pe altă cale provoca, precum au mărturisit'o şi ómeni competenţi, lipsa de hrană, închiderea ori-cărei căi de comunicaţie, fapt care cere mult tact şi multă pĕtrundere din partea comandanţilor japonesi.

SCIRILE DILEI.

19 Iulie v.

Propaganda română în Macedonia. Cu tótă furia Grecilor, cu tóte necuviinţele şi violenţele lor şi cu tóte protestările Patriarchiei, comunităţile românesci din Macedonia se înmulţesc mereu. Astfel după o telegramă sosită mai ḑilele trecute, s'ar fi înfiinţat până acum mai mult de o sută comunităţi românesci în Macedonia. Acum o scire pe care o publică „Politische Correspondenz" din Viena, anunţă că la Patriarchie s'a aflat, că este pe cale de a se înfiinţa o comunitate românéscă şi în localitatea Moscopoli. Consulul român din Bitolia a şi plecat în acea localitate pentru acest scop. E vorba ca în capul nouei comunităţi sĕ fie pus preotul Papa Costa. Se înţelege, că scirea acésta a fost de natură sĕ scótă din ţiţîni pe Greci. Patriarchatul a trimis un representant la Pórtă, ca sĕ protesteze contra acţiunei consulului român, dér, cum era de aşteptat, protestarea n'a avut nicĭ un resultat, pentru-că Inalta pórtă pare convinsă, că întărirea naţionalităţii românesci în Macedonia este o garanţie de linişte pentru imperiul Otoman.

Omorul politic din Bucuresci. Vineri a venit înaintea tribunalului din Bucuresci judecarea confirmărei mandatului de arestare a lui Nuşi Tuliu. In decursul interogatorului Nuşi Tuliu recunósce, că a omorît pe Lecanta, şi regretă acest fapt comis în o stare de supremă emoţiune, vĕḑênd pe vĕrul sĕu Papahagi ucis de mâna lui Lecanta. „Când am vĕḑut sânge din sângele meu — esclamă Nuşi Tuliu — că curge pe jos, am perdut raţiunea şi am comis faptul". Avocaţii d-lui Nuşi Tuliu, d-nii C. Disescu, M. Petrescu şi T. Policrat, cer liberarea acusatului pe motiv, că acusatul a fost în legitimă apĕrare, că s'a presentat singur tribunalului şi evocând cestiunea naţională, care a provocat crima. Tribunalul după o scurtă deliberare confirmă mandatul de arestare, ér preşedintele promite acusatului, că va interveni pe lângă judele instructor, ca în penitenciar sĕ fie tratat ca un *delicvent politic*.

Corpul nefericitului profesor Papahagi, ucis de mâna lui Lecanta, a fost înmormêntat Vineri d. a. cu mare asistenţă, oficiând archiereul Calist Botoşăneanu. Au luat cuvêntul la înmormêntare mai mulţi oratori, între cari d-nii C. Dimca stud. în teologie, G. Cica (macedonean), N. Furcă în numele ḑiarului „Românul de la Pind", cari toţi au scos în relief patriotismul fervent al rĕposatului, deplângênd mórtea nenorocită a acestui tinĕr plin de speranţe. Inaintea localului societăţii macedo-române, au mai vorbit adênc emoţionaţi d-nii Nicolaescu, secretarul societăţii şi d-l Marcu Beza secretarul studenţilor macedoneni, ér lângă mormênt d-nii N. Papleacu, Th. Popescu. I. Bura şi Filip Popa, esprimând regretele întregei Românimi. Sicriul a fost apoi scoborît în mormênt, însoţit de regretele tuturor Românilor macedoneni şi a tuturor acelora, cari au cunoscut pe acest tinĕr, model de virtute şi patriotism.

Polonii şi serbările din Putna. La serbarea de la Putna a sosit şi următórea telegramă în limba poloná: „Inalt Preasanţitului Mitropolit Dr. Vladimir de Repta Putna: Neputênd participa personal, sunt cu gândul la serbarea poporului românesc pentru marele sĕu Voevod organisator. Felix *Passakas* preşedintele Clubului polon bucovinean".

Linia vicinală Braşov—Făgăraş va atinge comunele Şĕrcaia, Vlădeni şi Codlea. Condiţiunile între cari s'a acordat construirea acestei linii ferate, conţin şi un punct, în urma căruia au sĕ circuleze între Braşov şi Codlea motóre. Suma cheltuelilor pentru construirea liniei, care va avé o lungime de 66·4 chilometri, s'a fixat cu 7,074.000 coróne, de chilometru 106,536 coróne.

Principii moştenitori români împreună cu Principele Carol vor pleca în cursul acestei sĕptĕmâni la Sigmaringen. A. S. R. Principesa Maria se va duce apoi la Coburg, la augusta sa mamă. AA. LL. RR. Principele Ferdinand şi Principele Carol se vor duce la Kreuznach.

Din Deva se scrie: In apropierea oraşului s'a ivit o cétă de hoţi, cari neliniştesc şi periclitéză viéţa locuitorilor din

BCU Cluj / Central University Library Cluj

oraş şi împrejurime. In decursul unei săptămâni s'au comis deja două hoţii. Hoţii au atacat pe păstorul român Alexandru Lupu, rănindu-l grav. Gendarmii urmăresc pe rĕufăcĕtorĭ; lĭ-a succes deja a pune mâna pe unul din ei, un desertor cu numele Costa Oprean. — In comuna Branicĭca s'a prăbuşit o parte dintr'un pod, la care se lucra. Cantonerul Barta şi ḑilerul Lazar Midrea au fost grav răniţĭ. — In pădurea din apropierea pasului Surduc s'a iscat un mare foc, care până acum a nimicit mai multe jugĕre de pădure. Numĕroşĭ locuitorĭ şi gendarmĭ au sosit la faţa locului, pentru a localisa focul.

O statistică a recentelor atentate sĕvîrşite în Rusia. In 27 Februarie 1901 a fost ucis ministrul de instrucţie publică *Bogolepov* de către studentul Karpovits. In acelaşĭ an în 22 Martie s'a puşcat asupra procuratorului suprem al sf. sinod *Pobjedonoscev*, fără însĕ a fi nimerit. In Aprilie 1902 a fost ucis ministrul de interne *Sipiagin* prin studentul Balmacew. In 19 Maiŭ 1902 a fost rănit guvernatorul *Vilnei*, a scăpat însĕ cu viéţă. In August al aceluiaşĭ an a scăpat numai cu mare greutate din gura morţii principele *Obolenski*. In 17 Iunie a. c. a căḑut jertfă guvernorul Finlandei *Bobrikow*; o lună mai târḑiu a fost împuşcat viceguvernorul *Andrejew*, ér ḑilele trecute ministrul *Plehwe*

Mărfurile societăţii „Concordia". D-l Victor *Oniţiu*, conducĕtorul de până acum al societăţii comerciale „Concordia" din Sibiiu, a cumpĕrat mărfurile coloniale ale societăţii şi a deschis cu ḑiua de astăḑĭ propria sa prăvălie sub firma protocolată Victor Oniţiu (Sibiiu, strada Măcelarilor.)

Sciri mĕrunte. Din Ischl se anunţă, că celebra tragediană germană *Adela Sandrock*, s'a decis, după îndelungate studii făcute în arta cântării, a se dedica de acum înainte operei. Ea va debuta în curênd ca primadonă în operele Carmen şi Faust. — Din Zermatt (cantonul Wallis) se telegrafiéză, că în 28 Iulie n. *s'au nenorocit* pe muntele Gabelhorn profesorul de la universitatea din Insbruck Demelius şi conducĕtorul sĕu Dembel, un tiroles. Corpurile nenorociţilor turiştĭ au fost găsite. — Numĕrul victimilor *secerate de colerĕ*, care bântue în Teheran, începe sĕ scadă. Mortalitatea a scăḑut de la 1500 casurĭ de mórte pe ḑi la 300. Prin refugiarea locuitorilor din oraş, ciuma bântue acum şi în satele din împrejurime şi e mare pericolul, că prin reîntórcerea în oraş a locuitorilor refugiaţĭ, va isbucni din nou epidemia.

In Villa Kertsch se pot afla odăi curate şi frumos mobilate cu privirea spre promenadă, care se pot închiria pe ḑi, pe sĕptĕmână şi pe lună în preţ fórte moderat. Afar' de aceea jos în parter se află un restaurant român fórte bun şi ieftin cu o conducere escelentă, care cu plăcere se acomodéză şi după dorinţa óspeţilor.

Licitarea moşiei „Sudiţii".

Braşov, 31 Iulie n. 1904.

Unul din cele mai importante puncte ale programului noului comitet al bisericii Sf. Nicolae, fixat în memorabilul raport al comisiunei sinodale din Ianuarie a. c., a fost scóterea din regie proprie a vastei moşii „Sudiţii", proprietatea bisericii Sf. Nicolae aflătóre pe teritoriul Regatului român şi arêndarea acestei moşii în condiţiunĭ cât se póte mai favorabile. Esperienţele făcute de vechiul comitet cu administrarea în regie proprie a moşiei „Sudiţii", în cei din urmă 2 anĭ, au fost din cele mai triste, avênd un venit material problematic şi deprimător. A fost deci o necesitate supremă a pune capĕt cât mai în grabă acestei situaţiunĭ dăunătóre şi meritul de a fi făcut un pas însemnat înainte în ce privesce asigurarea şi sporirea averei bisericii revine noului comitet parochial.

Astăḑĭ s'a ţinut în localităţile comitetului parochial din curtea bisericei, licitaţia publică a moşiei „Sudiţii". Licitaţiunea, la care a asistat întreg comitetul parochial a fost condusă de presidentul comitetului d-l Dr. V. Saftu. La licitare au participat *uns-pre-ḑece oferenţĭ*, toţĭ din România, un cas care, credem, e până acuma unic. Frumosul numĕr de oferenţĭ dovedesce de altă parte, că comitetul parochial a luat tóte mĕsurile, ca sĕ se facă cât mai largă publicitate şi sĕ se atragă toţĭ cei interesaţĭ la arêndarea moşiei bisericei.

Un moment nou este şi asistenţa la licitaţie a tuturor membrilor comitetului parochial, anume chiemaţĭ pentru acest scop şi participarea a numĕroşĭ parochienĭ.

Cel mai mare ofert la licitaţia orală, care a premers celei în scris, l'a făcut arêndaşul d-l Diamandi G. *Dimitrescu* din Ploescĭ, oferind ca arêndă a moşiei „Sudiţii" frumósa sumă anuală de *56.200* lei, plus ḑecimele judeţene şi comunale (carĭ se calculéză cu 3—4000 de lei), o sumă care a întrecut chiar aşteptările comitetului şi întrece cu mai multe mii de lei suma arendei încassate pentru acéstă moşie în trecut. Comitetul a mai reţinut şi cauţiunea provisorie a d-lui advocat Bărbulescu din Buzĕu, care a oferit 50,000 lei anual fără obligaţiunea de a plăti şi ḑecimele judeţene şi comunale, lăsând Epitropiei sĕ plătéscă dările. D-l Bărbulescu a făcut însĕ un ofert a parte de 20,000 lei pentru cumpĕrarea zestrei moşiei, adecă a vitelor, maşinelor şi uneltelor agricole, carĭ s'au fost procurat de vechiul comitet pentru administrarea în regie proprie a moşiei. Cei-lalţĭ oferenţĭ s'au retras.*)

In timp de 15 ḑile, comitetul parochial va lua în deliberare ofertele făcute şi va încheia apoi un contract specificat pe timp de 9 anĭ cu arêndaşul, căruia îi va încrede administrarea moşiei.

*) Aflăm din altă parte, că cei-lalţĭ licitanţĭ în scris, dintre carĭ unii au oferit cu ceva mai mult ca d-l Bărbulescu, ar fi escepţionat, că s'a oprit numai ofertul acestuia, fiind-că afacerea cumpĕrării zestrei moşiei nu fusese prevĕḑută în condiţiunile de licitaţie şi decĭ nu avea sĕ cadă în cumpĕnă la adjudecare. Décă însĕ, cum asigură corespondentul nostru, cei-lalţĭ oferenţĭ în scris şi-au retras ofertele lor, aceste obiecţiunĭ cad de sine. — Red.

Convocare.

Despărţĕmêntul *Alba-Iulia* al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român" îşĭ va ţinĕ adunarea generală în *14 August* n. a. c. în Cetea cu următorul program:

1) Deschiderea adunării la 2 óre d. am. în edificiul şcólei din partea presidentului. 2) Raportul notariului. 3) Raportul cassarului. 4) Alegerea comisiunei pentru înscrierea membrilor şi încasarea taxelor de la membri vechĭ şi noi. 5) Raportul comisiunei de sub p. 4. 6) Propunerĭ eventuale. 7) Disertaţiune. 8) Alegerea comitetului despărţĕmântului pe 3 anĭ. 9) Alegerea celor 2 delegaţĭ la adunarea generală proximă a despărţĕmêntului. 11) Inchiderea adunării.

Toţĭ domnii membrii ai „Asociaţiunii" şi toţĭ iubitorii de cultura poporului român sunt rugaţĭ cu tot respectul, ca sĕ binevoiască a lua parte la adunare.

Din şedinţa comitetului despărţĕmêntului ţinută în A. Iulia în 27 Iulie 1904.

Simion Micu m. p.,
dir. desp.

Dr. *Rubin Patiţia* m. p.,
notariŭ adhoc.

Concurs de primire

în internatul diecesan român gr. or. din Beiuş.

Se aviséză părinţii, carĭ doresc sĕ-şĭ aşeḑe copii pe anul şcolar 1904—1905 în internatul român gr. or. diecesan din Beiuş, că cererile de primire au sĕ le trimită la adresa senatului acelui internat până la 15 August st. n. a. c.

Taxa de întreţinere cu tóte la olaltă e 280 coróne, care se plătesce în patru rate anticipative şi anume: la 1 Sept., 15 Novembre, 1 Februarie şi 15 Aprilie st. n.

Elevii vor avé sĕ aducă cu sine: *a)* 4 părechĭ de schimburĭ albe şi cel puţin 4 batiste. *b)* 2 părechĭ de încălţăminte şi 4 părechĭ de ciorapĭ séu obiele. *c)* 2 perinĭ şi 4 feţe de perină. *d)* 1 ţol séu o plapomă şi 2 ciarşafurĭ (lepedeie). *e)* 1 perie de vestminte şi 3 de ghete. *f)* 3 ştergare şi 2 pieptenĭ. *g)* vestmintele de lipsă.

Petiţiile adjustate cu ultimul testimoniu şcolastic, cu atestat de botez şi atestat medical, sunt a-se trimite până la terminul sus amintit, pe lângă observarea, că în recurs părinţii au sĕ declare, că cunosc tóte condiţiile de primire şi se deobligă a le îndeplini.

Dat din şedinţa senatului ţinută la 20 Iulie st. n. 1904.

Vasiliu Pap,
protopresb. presid. senat.

Dare de sémă şi mulţumire publică.

Tinerimea română din comuna Tohanul vechiŭ, la îndemnul conducĕtorilor şi fruntaşilor din comună, s'a întrunit şi a format o reuniune de musică instrumentală numită: „orchestra română din Tohanul vechiŭ".

Ca în tóte lucrurile, aşa şi în întreprinderea nóstră, mai greu ne-a fost a învinge greutăţile începutului, deosebit în partea materială, după-ce instrumentele de aramă pentru 18 persóne ne-au costat aprópe 1400 cor., mai departe spesele, ce le-am avut cu instrucţiunea ş. c. l.

In urma acesteia am apelat la bunăvoinţa publicului românesc, cu deosebire la cei mai aprópe de noi, şi în decurs de un an — de când datéză ochestra nóstră — ne-au rĕspuns mulţĭ apelului cu ajutóre în banĭ.

Pe când aducem acest lucru la cunoscinţă publică, subscrişii ne simţim pe cât de obligaţĭ, pe atât de pătrunşĭ de cea mai înaltă recunoscinţă a mulţămi tuturor celor ce ne-au ajutat, atuncĭ când mai mare lipsă am avut.

Avem onóre decĭ a da în cele următóre lista marinimoşilor ajutătorĭ, anume domnii: Moise Brumboiu, paroch, Nicolae Grozea, propr. şi George George Muscan, câte 10 cor., Gregoriu Manoilă, capelan, Bako Károly, notar, Nicolae M. Muscan, comerc., Beniamin Clococean, comerc. câte 4 cor., Ilisie Pop 3 cor., Ioan Catona, Andreas Tartler, George I. Popa, Haralambie Ungur, George I. Grozea, Frideric Bayer câte 2 cor., Nicolae Botezan, Ilisie Muscan, Ilisie Nemeş, Ilisie Rozorea, George Iosif Muscan, Vasile Căbaş, Elisabeta Rozorea şi Martin Marzel câte 1 cor., Bucura Voiculeţiu 50 fil., Ilie Muscan 40 b., Dumitru Ungur, Michailă Pop câte 30 fil., Samoilă Cosgarea. George Bozocea, şi George Iosif Radu câte 20 fil. Toţĭ aceştia din comuna nóstră. Suma totală: 71 cor. 10 fil.

Tot fii de ai comunei nóstre, dér aflătorĭ în Bucurescĭ au oferit în modul, cum se arată: Domnii: Spiridon Clococean 10 cor., George Cismaşiu şi George Rusu câte 10 lei, Nicolau Cismaş, Spiridon Coanta, Niculae Moldovan, Ioan Aldica, Avram Moldovean, George Ilisie Pop, Anton Bobinca, Nicolae G. S. Radu, Nicolae Il. Nicóră, Ioan Rozorea, Spiridon Tóder Crăciun şi Lascu Tóder Crăciun câte 5 lei, Ioan Thomas 3 lei, Moise George Crăciun, Iosif I. Bobinca, George Avram Macrea, Ioan Nicolae Cismaşiŭ şi Ioan G. I. Bobinca câte 2 lei. Suma: 10 cor. şi 93 lei. (Colectaţĭ prin d-nii George Cismaşiu şi George I. P.)

Preste aceste oferte personale este de deosebită amintire biserica nóstră locală şi comuna politică, carĭ au ajutat cu sume relative fórte frumóse, anume prima cu 120 cor., a doua cu 250 cor.

Mulţămind încă odată din inimă tuturor ajutătorilor, îndrăsnim a ne ruga şi a spera, că tinĕra nóstră intreprindere va fi şi pe viitor sprijinită din partea publicului românesc şi din jur. Numai aşa vom puté înainta pe calea ce ne-am propus: a desvolta simţul frumosului şi în poporul nostru, ceea-ce însĕ fără óre-care sprijin binevoitor nu ne-ar fi cu putinţă, avênd totdéuna nouĕ şi felurite cheltuelĭ şi alte multe greutăţĭ.

Tohanul vechiŭ, 5 Iulie st. n. 1904.

Aristotel Mucea,
conducĕtorul orchestrei.

Spiridon Radu,
cassar.

NECROLOG. Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoscinţă mutarea la cele eterne a preaiubitului nostru părinte **Ioan Vicaş**, v. archidiacon al tr. Ipului, nestorul diecesei Gherlei, paroch gr. cat. în Hidig, întîmplată în 29 Iulie a. c. la 8 óre d. a. în al 85-lea an al vieţii şi 62 a preoţiei provĕḑut cu Sf. taine şĭ-a dat nobilul suflet în mâna Creatorului. Osămintele meritosului v.-archidiacon iubilar şi preot şi a modelului de părinte se vor depune spre odihnă eternă în cimiteriul gr. cat. din Hidig la 31 Iulie a. c. la 1 óră d. a. Fiei memoria binecuvêntată!

Hidig, la 30 Iulie 1904.

Augustin Vicaş, preot cu soţia Victoria P. Papiriu, Emiliu Vicaş, preot cu soţia Eleonora Pop, ca fii; Ioan Moldovan, protopop, ca ginere; Veronica Muste m. Eugeniu Boroş, ca noră; Ioan P. Papiriu, v. archidiacon; vĕd. Emilia Pop n. Nagy, ca cuscrii; Alimpiu Moldovan s. notar cu soţia Maria Curtean, Augustin Moldovan, preot, Elena Moldovan m. Vancai, preotésă, Valeriu Vicaş, iurist, Iuliu Vicaş, medicinist, Letiţia Vicaş, Eugenia Vicaş, Angela Vicaş m. Ioan Lobonţiu, preot, Mărióra Vicaş m. Valentin Sima preot. Aurelia, Dionisiu, Nicolau, Maria şi Florica Vicaş, Traian Tămaş, docent, cu soţia Silvia Pop, Iuliana Pop, ca nepoţĭ Marióra Vancai, Emil Lobonţ; Emil Sima, Marióra Moldovan, Sandru Vicaş, ca strănepoţĭ.

ULTIME SCIRI.

Londra, 1 August. In Cifu s'a rĕspândit faima, că Japonesii ar fi ocupat tóte positiunile de la Port-Arthur afară de muntele de aur. Scirea nu se confirmă încă.

Petersburg, 31 Iulie. Inmormêntarea ministrului de interne Plehwe a avut loc astăḑĭ. La înmormêntare a luat parte şi Ţarul Nicolae. Nu s'a întêmplat nicĭ un incident.

Diverse.

„Toţĭ suntem pĕcătoşĭ". „Pommerische Blätter" raportéză despre o hazlie întêmplare din viéţa şcolară: Intr'o ḑi întră în şcóla unui sătuleţ inspectorul şcolar districtual care pe lângă acésta mai era şi preot şi decurênd primise demnitatea de decan regesc. El observà cu óreşĭ-care mirare, că atât învĕţătorul, cât şi şcolarii păreau a nu fi aflat nimic despre nóua sa demnitate. Se esaminéză din religie şi tocmai despre sfânta treime. Inspectorul şcolar, gândindu-se póte la trinitatea în propria sa persónă întrébă de-odată pe unul din elevĭ: „Ce sunt eu?" — „D-l părinte!" rĕspunse şcolarul cu iuţélă. „Ce mai sunt încă?" — „D-l inspector şcolar!" — Acum îl întrebà a treia óră cu un surîs binevoitor pe buze şi cu faţa înseninată: „Şi ce mai sunt încă?" — Tăcere mare. In fine ridică degetul cel mai iscusit dintre elevĭ şi rĕspunde cu óre-care demnitate: „Mai sunteţĭ încă şi pĕcătos ca toţĭ ómenii".

Verile cele mai calde. Vara anului 1904 a mai avut multe precursóre. Istoria înregistréză, că în anul 484 după Christos seceta a fost aşa de mare, încât au perit toţĭ pomii roditorĭ şi tóte viile. Verile secetóse de la 550 şi 590 d. Chr. au fost causa unor bóle analóge cu ciuma. In anul 874 d. Chr. seceta teribilă a distrus tóte recoltele în Germania şi Franţa. Căldura escesivă din 923 a causat mórtea a ḑecĭ de mii de europenĭ. In 1231 căldurĭ tropicale în Germania, unde se puteau cóce fórte bine ouĕle la sóre. Secetă, bóle, scumpete enormă de victualii în 1236, 1258, 1259 şi 1260. O serie de anĭ secetoşĭ cu cutremure de pămênt au fost anii 1350, 1352, 1356 până la 1357, apoi 1366, 1372, 1388, 1390—91 şi 1394. In 1420 căldura teribilă începù deja de primăvară. In 1472 florile de primăvară rĕsăriră deja în luna lui Februarie şi n'a căḑut nicĭ o picătură de plóie între 4 Iulie şi 29 Septemvrie. In Octomvrie pomii au înflorit a doua óră şi culesul viilor a fost atât de îmbelşugat, încât vinul se vindea mai pe nimica chiar şi la Berlin. Etă ce spun analele verilor călduróse.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

Dr. med. univ.

Franz Stiehler

fost medic la spital.

Specialist pentru bóle interne, de copii şi sexuale. — Dă consultaţiunĭ dela 11—1 óre a. m. —*Strada Mihail Weiss Nr. 9*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

»Romana«

este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

A trecut deja o jumĕtate de secol, de când, în epoca redeşteptării nóstre naţionale, s'a compus şi înfiinţat în Braşov „Romana“, unicul dans de colónă român. In iérna anului 1901, cu ocasiunea jubileului de 50 de anĭ de la fondarea Reuniunei femeilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Braşov cu ocasiunea acésta şi jubileul de 50 de anĭ al „Romanei“. La acest jubileu vre-o 20 de părechĭ, damele purtând costum naţional, au jucat „Romana“ jubilară, adecă au esecutat acest dans în tocmai după regulele şi prescrierile originale, cum s'a esecutat înainte cu 50 de anĭ la primul bal al „Reuniunei“.

Autorul broşurei esplică „Romana“ în strînsă legătură cu musica ei după aceste regulĭ şi prescrierĭ originale, fără abaterile şi erorile, ce cu timpul s'au furişat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alăturĭ şi în limba germană.)

Meritul autorului broşurei mai sus anunţate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei“, ca orĭ şi unde în ţinuturile şi ţĕrile locuite de Românĭ acest dans de colónă român sĕ póte fi studiat şi jucat cum se cade şi uniform. De aceea a adaus la finea broşurei şi textul frumósei şi atrăgĕtórei musice a „Romanei“, esplicând printre note tóte mişcările dansului după tactele musicei. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana“ pretutindenĭ între noi, a fost tot-déuna o dorinţă viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, esact şi uniform. Credem, că broşura de faţă, care face istoricul şi descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire şi acurateţă, va satisface pe deplin dorinţei generale.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) şi costa numai 2 cor. 50 banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana“ se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov,

se pot procura următórele cărţi:

(La cărţii aicĭ înşirate este a se mai adauge şi lângă portul postal arĕtat, încă 20 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ economice.

Manual complet de agricultură raţională, de Dr. *George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră de la Ferestrĕu şi la Seminarul Nifon Metropolitul din Bucurescĭ. Cartea cuprinde patru volume:

Vol. *I* ***Agrologia***, séu Agricultura generală. 34 cóle de tipar cu 217 figurĭ în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decisia Nr. 2078 din 1897. Costă *5 coróne.*

Vol. II. ***Fitotechnia***, séu cultura specială a plantelor, 38 cóle de tipar cu 202 figurĭ în text. Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea 1889. Costă *8 coróne.*

Vol. III. ***Zootechnia***, séu Cultura generală şi specială a vitelor cornute, dimpreună cu lânăria şi lăptăria, 49 cóle de tipar cu 225 figurĭ în text. Costă *8 coróne.*

Vol. IV. ***Economia Rurală***, séu organisaţiunea şi administrarea moşiilor marĭ şi micĭ. Costă *8 coróne.*

Cartea d-lui prof. Maior se deosebesce esenţial de lucrările de acest fel apărute până acuma în limba şi literatura română prin aceea, că este prima lucrare completă pe terenul agronomiei în limba nóstră, care tratéză tóte cestiunile cele mai marĭ ca şi pe cele micĭ privitóre la agricultura română din tote ţĕrile locuite de Românĭ, pe basa progreselor actuale ale sciinţei şi technicei agricole moderne. Ea ia serios concurenţa cu cele mai bune lucrărĭ apărute până acum în limbile culte germană, francesă etc.

Economia pentru şcólele poporale compusă de Teodor Roşiu, învĕţător la şcóla principală română din Lăpuşul-Unguresc. Ediţ. a doua. Preţul 60 b. (pl. 5 b. porto.)

Despre influinţa împrejurărilor asupra acţiunilor şi deprinderilor animalelor de Lamarck, cu un studiu asupra lui Lamarck, de Panaite Iosîn. Preţul 50 b. pl. 10 b. porto.

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură şi fost estimator espert la banca agricolă. Motto: „Sĕrac în ţĕră sĕracă“. Eminescu. Preţul 2 cor. plus 10 b. porto.

„Cartea Plugarilor“ séu povestirĭ economice despre grădinărit, economia câmpului, crescerea vitelor“ etc. scrisă de *Ioan Georgescu.* 90 pag. Form. 8⁰ costă 50 b. (+ 6 b. porto).

Insoţirile de credit împreunate cu însoţirĭ de consum, de vêndare, de viierĭ, de lăptarĭ etc. Indreptare practică pentru înfiinţarea şi conducerea de astfel de însoţirĭ, de F. W. Raiffeissen. *Ediţiunea a V-a* Trad. de *Dr. A. Brote.* Editura Reuniunei rom. de agricultură din comit. Sibiiului Conţine 227 pag. costă cor. 1.60 (+ porto 20 banĭ.)

Grădina de legume, de *Ioan F. Negruţiu*, profesor în Blaşiŭ. Pentru poporul nostru, scrierea d-lui prof. Negruţiu, e de cel mai mare folos practic. Costă 50 b. (plus 5 b. porto).

Îmbunătăţirea stării săténului, de Gr. G. Peucescu. Preţul 50 banĭ (pl. porto 5 b.)

„Cultura şi îngrijirea grâului“, de I. F. Negruţiu. Pr. 14 b. (plus porto 5 b.)

„Economia“, pentru şcólele poporale, de Teodorŭ Roşu. Preţul 60 banĭ (plus porto 5 b.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 30 Iulie n. 1904

Renta ung. de aur 4%	118.85
Renta de coróne ung. 4%	97.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.85
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.70
Bonurĭ rurale croate-slavone	95.50
Impr. ung. cu premii	206.25
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	161 —
Renta de hârtie austr.	99.35
Renta de argint austr.	99.30
Renta de aur austr.	118.95
Rente de coróne austr. 4%	99.30
Bonurĭ rurale ungare 3½%	91.20
Losurĭ din 1860.	153.25
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.06
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	748.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	636.75
Napoleondorĭ	19.02
Mărcĭ imperiale germane	117.17½
London vista	239.82½
Paris vista.	95.02
Note italiene	95.10

Cursul pieţei Braşov.

Din 30 Iulie n. 1904.

Bancnote rom.	Cump.	18.94	Vênd.	18.98
Argint român.	„	18.80	„	18.90
Napoleond'orĭ.	„	19.02	„	19.08
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	2.52	„	2.54
Mărcĭ germane	„	117.05	„	117.25
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai indelungat séu lunare.

FENYVESI M. LAJOS

Braşov, strada Vămiĭ nr. 21,

în casele D-lui Garoiu.

Magazin de Modă,

pentru Dame şi bărbaţi

8—52 1412.

se va deschide în luna lui August.

Pentru morburĭ de stomac!

Celor ce prin recéală, înbuibare, mâncărĭ greu de mistuit, ferbinţelĭ, prea recĭ, séu viaţa neregulată şi'au tras un morb de stomac şi anume:

Catar de stomac, cârcei, durerĭ, mistuire rea,

se recomandă un mijloc bun de casă, probat de mai mulţĭ anĭ cu efect bun

Vinul de burueni (Kräuterwein) a lui Huberth Ullrich

Vinul de burueni este preparat din burueni excelente şi vindecătóre cu vin bun, întăresce stomacul şi organismul de mistuire al omului. Vinul de burueni delătură mistuirea rea, şi ajută la formarea de sânge sănătos.

Folosirea vinului de burueni delătură morburile de stomac deja la început. De aceea sĕ se folosésca de timpuriu. Simptome ca: **durerĭ de cap, râgăială, greţă, slăbiciune, vomare,** dispare adese-orĭ după folosirea a câteva sticle de vin de burueni.

Constipaţia şi urmările ca: **neastimpĕr, colică, bătaie de inimă, insomnie, congestiune la ficat, splină, hemoroide,** se delătură întrebuinţând vinul de burueni. Asemenea curăţă din stomac materii sericăcióse prin eşirea uşóră la scaun.

Slăbiciunea, paliditatea feţei, anemia, debilitatea provin adeseorĭ din mistuire rea şi din disposiţie bolnăviciósă a ficatului. Persóne carĭ pătimesc **de lipsa de apetit, nervositate, durere de cap, insomnie,** tângesc cu încetul. Vinul de burueni dă impuls puterii de viaţă, Vinul de burueni excită apetitul, ajută mistuirea şi hrănesce, mişcă prefacerea substanţelor, alină nervii excitaţĭ şi produce vioiciune de viaţă.

Mulţime de scrisorĭ de mulţumire confirmă acestea.

Vin de burueni se capĕtă în sticle à 3 cor. şi 4 cor. în farmaciile din: Braşov, Săcele, Cristian, Rĕşnov, Codlea, Ţinţarĭ, Helchiu, Bod, Feldióra, Ilyefalva, Uzon, Magyaros Nagypatak, Papolcz, Zágon, Kovászna, Beresnyó, Sepsi-Szt.-György, Bölön, Nagyajta, Baroth, Miklosvár, N.-Baczon Zsombor, Darocz, Homorod, Kőhalom, Ugra, Kacza, Zsiberk, Lemnek, Báránykut, Boldogváros, Boholcz, Szásztyukos, Bethlen, Sárkány, Almásmező, Zernest, Törcsvár, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aiud, Panticeu, Kézdivasárhely, Erzsébetváros, Segesvár, Nagyszeben şi în tóte farmaciile din oraşele micĭ şi marĭ din Ardeal şi din ţĕrile strĕine. — Farmaciile din **Braşov:** a d-lor Heinrich G. **Obert,** Victor **Roth, Eugen Neustädter** la „Ingerul păzitor“, **Ferdinand Jekelius** la „Speranţa“. — **Trimite** 3 séu mai multe sticle **cu preţurile originale** în orĭ şi ce localitate din Austro Ungaria.

Sĕ se feréscă de imitaţie.

Cereţĭ anume Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.

Vinul de burueni al meu este mijloc secret. E compus din vin malaga 450·0, spirt de vin 100.0, Glicerin 100·0, Vin roşu 240·0, sirop de fragĭ 150·0, sirop de cireşe 320·0, fincen. anason, rădăcina helen, rădăcinĭ americane, rădăcinĭ de inzian, rădăcinĭ calmusa a. 10·0. Aceste părţĭ constitutive sĕ se amestece.

Săpun SCHICHT.

MARCA:

Cerbu séu **Cheia**

Săpunul cel mai bun şi cu spor

şi prin urmare şi

cel mai ieftin.

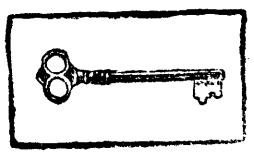

Nu conţine ingredienţe strĕine vĕtămătóre.

Se capĕtă pretutindenĭ

La cumpĕrare sĕ se observe, ca pe fie care bucată de săpun sĕ fie numele **„Schicht“** şi una din mărcile sus indicate.

8—00.(725)

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.